

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2005

GRÉIGIS ÁRSA — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 23 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 go dtí 4.30

1. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Τὴν Δήμητρα ἐνόμιζον οἱ Ἕλληνες γῆν μητέρα εἶναι. ἐδίδαξε δ' ἡ θεὸς αὕτη ἀνθρώπους τὸν σῆτον θεραπεύειν, ἔν τε τῇ Θετταλία καὶ τῇ Σικελία, ἐκεῖ γὰρ πολὺς ἦν σῆτος. θυγατέρα δ' εἶχε τὴν Περσεφόνην· παρθένος δ' οὕσα ἦδε συνέλεγεν ἄνθη, ἤρπασε δ' αὐτὴν Αἴδης, ὁ νερτέρων θεός. ἀγανακτοῦσα δ' ἡ Δημήτηρ οὐκ εἶα τὸν σῆτον ἀκμάζειν, ὥστε λιμῶ παθεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ἔπανσαν δὲ τοῦτο οἱ θεοί, ὑποσχόμενοι τὴν Περσεφόνην ἐκάστου ἔτους μέρος μετὰ τῆς μητρὸς διάξειν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Cén bhrí a d'fhéadfaí a bhaint as an miotas seo, dar leat?
- (ii) Inis go gairid aon scéal eile atá ar eolas agat a bhaineann leis an Domhan Thíos.

2. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Ὀδυσσεὺς ἦν υἱὸς Λαέρτου, Ἰθάκην δ' ὄκει, νῆσον ὀλίγην μὲν, φίλην δέ. ἔγημε δὲ Πηνελόπην, καὶ υἱὸν εἶχε Τηλέμαχον. ἐκ δὲ τῶν θεῶν Ἀθηναῖν μάλιστ' ἐτίμησεν. ἐπὶ δὲ Ἴλιον ἔλθῶν ἐν μὲν πολέμῳ ἀνδρεῖον ἐν δὲ βουλῇ σοφὸν ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς κινδύνοις οὕτως εὐπορος ἦν ὥστε ὑπὸ Ὀμήρου πολύτροπος καλεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ἐπανῆλθεν εἰς Ἰθάκην.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Cén fáth gur mhol Odaiséas do na Gréagaigh capall adhmaid a thógáil? Inis go conas a d'úsáideadh an capall seo nuair a bhí sé tógtha.
- (ii) Inis go gairid aon scéal a raibh baint ag Odaiséas leis, seachas scéal chapall na Traí.

3. Cuir Gaeilge ar:

[80]

(Titeann Páras i ngrá le Héilin, bean Mheinealáis, Rí Sparta.)

πρὸς δὲ Σπάρτην ὁ Πάρις βαίνει. ἐκεῖ δὲ εὕρισκει Ἑλένην, τὴν καλλίστην γυναῖκα. ὁ δὲ Πάρις τὴν Ἑλένην ἄγει ἀπὸ Σπάρτης πρὸς Τροίαν. ὁ δὲ Μενέλαος βαίνει πρὸς τὸν ἀδελφόν, Ἀγαμέμνονα ὀνόματι. ἔπειτα δ' ὁ τε Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος βουλεύουσι ἀπάγειν τὴν Ἑλένην καὶ κατακαίειν τὴν Τροίαν. οἱ οὖν ἀδελφοὶ πείθουσι πολλοὺς στρατιώτας πλεῖν ἐπὶ τὴν Τροίαν. τέλος δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει ἀπάγουσιν τὴν Ἑλένην καὶ κατακαίουσι τὴν Τροίαν.

βουλεύω: déanaim cinneadh. ἀπάγω: tógaim ar ais. κατακαίω: loiscim.
ὁ στρατιώτης: saighdiúir. τὸ ἔτος: bliain.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna a thagann ina dhiaidh:

[80]

(Baineann an fealsamh Sócratéis agus a chairde taitneamh as bheith ag caint le chéile.)

ἀνὴρ τις πρὸς τὴν ἀγορὰν βραδέως βαίνει, Σωκράτης ὀνόματι. ὁ δὲ Σωκράτης χαίρει βαίνειν ἐκεῖσε διότι φιλεῖ μετὰ τῶν φίλων λέγειν. φιλόσοφος γάρ ἐστι, καὶ ἄγει τοὺς ἀνθρώπους εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἀρετὴν, διαλεγόμενος μετὰ αὐτῶν — τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἔργον τὸ τοῦ φιλοσόφου. καὶ ὁ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς ποτε εἶπεν ὅτι ὁ Σωκράτης ἐστι σοφώτατος ἀνθρώπων. οἱ οὖν φίλοι ἀεὶ καθίζειν τε καὶ ἀκούειν αὐτοῦ φιλοῦσιν, ἀλλὰ οὐ φιλοῦσι μένειν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ πονεῖν ἐν τοῖς ἀγροῖς. σοφὸς μὲν ἐστὶν ὁ Σωκράτης, καλὸς δὲ οὐ· καὶ πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων αὐτὸν μισοῦσι. δι' ὀλίγον δ' ὁ Σωκράτης ὄρᾳ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ καλεῖ αὐτόν. ἅμα οὖν βαδίζουσι καὶ διαλέγονται ἐν τῇ ἀγορᾷ.

ἐκεῖσε: ansin, go dtí an áit sin. διότι: toisc. μετὰ (+ Tuiseal Ginideach): le.
ἡ φιλοσοφία: fealsúnacht. ἡ ἀρετή: suáilce. μισέω: is fuath liom. ἅμα: le chéile.

- Cá bhfuil Sócratéis ag dul?
- Cén fáth go dtaitníonn sé le Sócratéis dul go dtí an áit seo?
- Cad é obair an fhealsaimh?
- Céard a dúirt dia Dheilfe tráth faoi Shócratéis?
- Céard é nach maith le cairde Shocraitéis a dhéanamh?
- Céard a dhéanann Sócratéis agus Alcibiades le chéile?
- Tagann an focal *metropolis* ó dhá fhocal Gréigise. Céard iad, agus céard is brí le gach ceann díobh.
- Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas: *ἀγορά, οἶκος, ἀγρός*.

5. Cuir Gréigis ar:

[80]

- Scaoileann an sclábhaí na daimh sa pháirc. (16)
- Iompraíonn an fear an chloch amach as an abhainn. (16)
- Glaonn an mháthair ar na leanaí ach ní chloiseann siad í. (16)
- Ní fhanann na buachaillí ach brostaíonn siad abhaile. (16)
- Teastaíonn uaim an capall a fhágáil ar láthair an mhargaidh. (16)

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]

(a) Scríobh an méid atá ar eolas agat faoin gConradh Déiliach. I do fhreagra ba chóir duit a lua cé a bhunaigh é agus cén fáth, cé a bhí páirteach ann, cén síntiúis a tugadh agus céard a tharla di i ndeireadh na dála.

(b) Scríobh faoi ghníomhréim Miltiades **nó** Peiricléas.

7. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]

(a) Ainmnigh na déithe nó na bandéithe seo a leanas:

(i) Bhí mac aici darbh ainm Earós.

(ii) Athair na ndéithe agus an cine daonna ba ea é.

(iii) Bandia na gaoise agus na gceirdeanna ba ea í.

Scríobh cuntas gairid faoi *aon cheann amháin* de na déithe nó na bandéithe a luaigh tú.

(b) Scríobh faoin sclábhaíocht sa tSean-Ghréig agus déan cur síos ar bheatha an sclábhaí. Más mian leat, is féidir leat a shamhlú gur sclábhaí tú atá ag obair do fheirmeoir faoin tuath lasmuigh den Aithin.

LEATHANACH BÁN